No: 49

Ꙟоꙋї 14. ноемвріе: 1829

АЛБИНА РОМѪНЕАСКЪ

ГАЗЕТЪ ПОЛИТИКО-ЛИТЕРАЛЪ

ВІЕНꙖ

Дꙋпъ ꙟщїинцърилє дєла Одєса дин 28 октомвріє адєвъратꙋл Консилїєр де стат Д. Бꙋтенеф Шефꙋл Секцїєй ꙟ департаментꙋл причинилор стреине ꙟ Са-Петерсбꙋрг аꙋ сосит аколє ла 16 алє ачестїаш. Нꙋмитꙋл аре а пꙋрта ратификацїа (ꙟтърирꙋра) трактатꙋлꙋй де паче ла Генерала-Квартиръ ши де аколє ла Костандинополє ꙋнде ва ꙟплини дирегъторїа ꙋнꙋй Солꙋ. Контеле Орлоф ꙋнꙋл дин негоцїаторїй де паче мерџе асеминѣ ла Констандинополє кꙋ ѡ Екстраординаръ солїє, асеминѣ май мꙋлтеле мъдꙋлъри але ꙟмпърътещей Росїенещи мисїй (тримитери) ла ꙟналта Поартъ аꙋ лꙋат порꙋнкъ ка фъръ ꙟтърѕїере съ мѣргъ ла локꙋрилє лор ꙟсъмнате. Приншїй ꙟ ръѕбою чи се афлъ аичѣ, Паша де Силистрїа ши де Ꙗнхїоло и Сераскїєрюл де Дꙋнъре сѫнт ꙟ сокотинце а се ꙟтꙋрна ла Тꙋркїа. Ꙇсꙋф Паша дела Варна воеще а мерџе ла Паша де Єгипет Мохамет Ꙗли кареле аꙋ фост ѡ динеоаръ ꙟ слꙋжбъ лѫнгъ татъл сеꙋ Паша де Серес. Кꙋ ꙟтристаре афлъм къ ла 15 але ачестей лꙋни ꙗръш аꙋ избꙋкнит чꙋма ꙟ мижлокꙋл ачестꙋй ораш ꙟтре жидови; ла 16 саꙋ деосебит полицїа ши ла 17 саꙋ ꙟкис локꙋрилє пꙋбличе, ꙗръ ла 19 диминѣца саꙋ диеръдикат кꙋ тотꙋл кꙋмꙋникацїа дин лъꙋнтрꙋ прин каре де тѫнгꙋит ꙟтѫмплъри негоцꙋл, чи прин ꙟкїєрѣ пъчей ꙟчепꙋсе а ꙟнвїа акꙋм ꙗръш саꙋ ѕътикнит. Карантинеле де пе Нистрꙋ се въд къ нꙋ фак де аџꙋнс кꙋвїинчоаса скꙋтире ꙟ кѫт се паре къ чꙋма дин ачеле пърцй ар фи ꙟтрат ꙟ Одеса, кѫнд аꙋ кꙋпринс ши Дꙋбъсарїй династѫнга Нистрꙋлꙋй. Ꙟ Севастопол ꙟкъ саꙋ ивит чꙋмъ, ши Генералꙋл де кавалерїе Контеле Вит ꙟпреꙋнъ кꙋ ѡ комисїе пентрꙋ ачѣста дꙋпъ порꙋнка Ꙟмпъратꙋлꙋй ва пꙋне требиле аичѣ ла кале.

КОНСТАНТИНОПОЛЄ

Ꙗмбасадорꙋл Ꙗнглїєй Д. Гордон аꙋ дат ꙋн оспъц маре ꙟ палатꙋл сеꙋ, ла кареле спре мирарѣ тꙋтꙋрор кꙋ ꙟвоирѣ Сꙋлтанꙋлꙋй, аꙋ фост фацъ тоцй Министрїй ши Магнацїй Отоманй прекꙋм Хосрев Паша, фїюл лꙋй Халил Паша, кареле се гътеще а мерџе ка Ꙗмбасадор ал Сꙋлтанꙋлꙋй ла Сан-Петерсбꙋрг, ши мꙋлцй алцй Офицерй тꙋрчй карїй апой аꙋ трекꙋт кꙋ тоатъ компанїа де Кавалерй ши даме пе фрегата Енглеѕилор, ꙋнде аꙋ фост ꙋн бал фоарте воїос, чи аꙋ цинꙋт май тоатъ ноаптѣ, ши ꙟ кареле Мꙋсꙋлманїй аꙋ арътат деприндерй Еꙋропїене ши фоарте деосебите дин челе векй.

ХЕЛВЕЦІѦ 18 октомвріе

Д. Северин Солȣл Россіей аȣ ꙟпъртъшит репȣбличей актȣриле трактатȣлȣй де паче ꙟкіет ла Ѧндріанополе ꙟ 2 септемвріе, ꙟтре Пленипотенцій Ꙟ. сале М. ши ай Порцій Отомане, прекȣм ши манифестȣл Ꙟмпърътеск чи ꙟсоцеще а лор вестире. Нота Д. Северин датъ кȣ прилежȣл ачестор актȣрй глъсȣеще пре кȣм ȣрмѣзъ:

Ꙟвреме кѫнд бирȣитоареле стѣгȣрй але Ꙟмпъратȣлȣй флътȣръ ꙟтинзѫндȣсе пѫнъ сȣпт зидȣриле Константинополей М. са наȣ възȣт пе Сȣлтанȣл Невоит де а чере ѡ паче че и саȣ пȣс ꙟнаинте де ачѣсте орй, декѫт нȣ май спре ал ꙟдȣплека ꙟсфѫршит ла пріимирѣ ꙟсȣш ачелор кондиції че и саȣ фост ꙟфъцошет ꙟнаинтѣ ꙟчеперей ръзбоюлȣй. М. са аȣ џѫдекат къ ачест кȣмпът ар фи чел май бȣн аманет а ȣней пъчȣирй трайниче ши статорниче, карѣ тотдѣȣна аȣ фост скопосȣл доринцелор сале. Ꙟплининд порончиле кȣрцей сале лѫгъ окѫрмȣирѣ репȣбличей, џос-искълитȣл съ бȣкȣръ кȣ нъдеждѣ къ Ексѣленціиле лор вор ꙟпъртъши мȣлцъмирѣ че симте Ѧвгȣстȣл сѣȣ стъпѫн ла ѡ ꙟтѫмпларе карѣ съ веде а статоричи пентрȣ мȣлцй анй линищѣ Европей.

ЛОНДРѦ 15 октомвріе

Дела Тампико саȣ пріимит ꙟщіинцъриле ȣрмътоаре: Ла 9 авгȣст Генералȣл Санта Ѧна аȣ венит дела орашȣл векю де Тампико кȣ 1400 де оамений спре а нъвъли асȣпра армієй Спаніоале че се афла ла Тампико. Генералȣл Барадас пърчесесъ кȣ ѡ дивизіе а ощилор сале асȣпра Генералȣлȣй ла Гарза ла Ѧлтемеира. Бътъліа аȣ ꙟчепȣт ла 2 чѣсȣрй диминѣца пѫнъ ла 10 чѣсȣрй, кѫнд Спаніолій се плека асе да, сосинд ꙟсъ Генералȣл Барадас ꙟ минȣтȣл ачеста аȣ ȣрмат ѡ ꙟвоѫлъ ꙟтре ачещй дой Генералй, прин карѣ саȣ алкътȣит ка Генералȣл Мезикан се съ трагъ ꙟнапой фъръ а нсе фаче сȣпъраре. Ел саȣ трас ꙟпозиціиле сале дела орашȣл чел векю де Тампико, че се афлъ департе кала ѡмилъ дела орашȣл челноȣ, ȣнде стаȣ Спаніолій; се зиче къ ачещй дой Генералй ар фи авȣт ѡ ꙟтѫлнире партикȣларъ.

Ȣрмарѣ Воїажȣлȣй Домнȣлȣй Хȣмболд.

Ачерчета старѣ ши чѣ а адевърȣлȣлȣй асеминѣ причинъ, ачестор похоирй карилe сѫнт аместекате чѣ май маре парте кȣ мармȣре верзй, негре ши пътȣроасе, Ера чел де къпитеніе скопос а кълъторией лор. Кѫщигȣл стрѫнсȣрей аȣрȣлȣй пе ȣн ан се сȣїе ла 6000 килограме, ла 12,000 фȣнцй. Челе май ноȣъ пентрȣ ачест скопос дескоперирй сȣпт градȣл 59 ши 60 де лъциме географикъ, се пар къ вор фи фоарте интересанте. Кълъторій аȣ къпътат динцй де Елефант, чи саȣ афлат мълици ꙟ пътȣриле нъсипȣлȣй де аȣр кареле поате сѫнт май тѫрзіе де кѫт пеирѣ сеюлȣй фѣрълор ȣріаше. Кнримбарюл чи се афлъ ꙟ пръвалȣл мȣнтелȣй Ȣрал дин партѣ асіатикъ Есте де бȣнъ самъ мȣлт май векю де кѫ оаселе фѣрълор. Ꙟ нъсипȣл аȣріȣ се афлъ ши грѫȣнце де цинобер (кинъварю) арамъ ꙟформатъ, цеиланитȣрй, гранатȣрй, діамантȣрй, ши свȣрътȣрй де албит. Вредник де ꙟсъмнат Есте къ ꙟ Ȣралȣл дй мижлок ши деспре Норд нȣ се афлъ аша мȣлтъ платинъ прекȣм ꙟ пръвалȣл деспре апȣс ал Европей. Ꙟавȣцителе спълъторій де аȣр але фамиліей Димидоф, ши Низниатагилск се афлъ ꙟпартѣ асіатикъ пе ѫмбе църмȣриле рѫȣлȣй Бартераїа, ȣнди чѣта дела Рилкни аȣ скос 2800 фȣнцй. Платина се афлъ 2 чѣсȣрй де парте спре ръсърит дела абатерѣ нȣмитей апе пе правалȣл Еvропіенеск ȣнде се ръварсъ рѫȣл Ȣлка ꙟ Сȣхоȣ. Д. Швецов а кърȣїа кȣноцинцъ ши Енергіе аȣ фост кълъторилор прѣ фолосттоаре, аȣ афлат фіер армїȣ, ꙟ кареле Ера ꙟкисе грѫȣнце де платинъ. Спълъторіиле платиней дела Низнаитагилск сѫнт фоарте богате, къ 100 пȣдȣрй де аринъ даȣ дела 3 пѫн ла 50 золотничй де платинъ; кѫнд богателе стратȣрй де аȣр дела Вичкни ши алте пърцй але Ȣралȣлȣй асіатик кȣпринд ꙟтрȣн пȣд де аринъ, нȣмай 1 пѫнъ ла 2 золотничй. Ꙟн Ѧмерика де аміазъзи жнсъ ȣн май џос ланц де мȣнцій Корди-

аїерй чїй дела Кали деспърцеск стратꙋриле де нъсип, авꙋтоаре де аꙋр кꙋм ши де платинъ дин партѣ ръсъритꙋлꙋй, де кътръ стратꙋриле авꙋтоаре де аꙋр, ши фоарте богате де платинъ ай стрѫмтꙋрей де пъмѫнт Рапсадꙋра де аколо. Кълъторїй ꙟ пърциле ачесте а Ꙋралꙋлꙋй гъсеск бꙋкъцй де платинъ лꙋнцй де кѫте ва палме, ꙟтрѡ бае де ачесте аꙋ дескоперит Д. Роꙁа ѡ гръмадъ де кристалꙋрй де платинъ. ꙟ привирѣ матостатꙋлꙋй ши а порфирꙋлꙋй дела Лаїа ꙟ кареле Д. Енгелхарт аꙋ афлат гръꙋце мичй де платинъ, ꙟ ꙁадар аꙋ черчетат кълъторїй кꙋ маре ꙟнадинс де апꙋте ши їй афла. Сѫнгꙋре грѫꙋнцеле де метал че саꙋ афлат ꙟ стѫнчиле дела Лаїа ши ꙟ матостатꙋл дела Белаїагора се пар Д. Роꙁа ка нище пꙋчоасе авꙋтоаре де фїер. Лꙋкрꙋл лꙋй Енгел-Харт деспре Ꙋрал саꙋ фоарте лъꙋдат де Д. Хꙋмболд. Дела 8 авгꙋст Д. Хꙋмболт се ꙟделетничеще ши кꙋ дефиницїй (хотъръꙁрй) астрономичещй прї поꙁицїа лꙋней спре а ꙟсъмна старѣ географикъ а ачестꙋй вѫрв ал Сиберїей де кътръ амѣꙁъꙁи ла обѫршїиле рѫꙋлꙋй Обй ши ла границиле Монголїей Кинеꙁещй, фїинд къ хронометрїи (чѣсорниче геометричещй де секꙋнде) аꙋ пꙋтꙋт се пътимѣскъ прин грабника кълъторїе. Ла черчетъриле ꙟ Солгарїа аꙋ требꙋит челе пѫнъ аичѣ ꙟтребꙋинцате каръ але лъса ꙟ Ꙋст-каменогорск ши асе слꙋжи кꙋ каръ лꙋнцй сибиричещй ꙟ кареле чинева шеде кꙋлкат. ꙟ Ꙋралꙋл деспре мѣꙁъноапте саꙋ фъкꙋт лꙋкрꙋрй де самъ астрономиче пентрꙋ географика хотъръре а вѫрвꙋлꙋй сеꙋ, бъиле де Берил ши де топас дела Мꙋрсиск саꙋ привит, ши саꙋ виꙁитат Юмере ꙋнде ѡ динеоаръ аꙋ домнит фамилїа пꙋтерникꙋлꙋй Батꙋхан. Де аичѣ саꙋ фъкꙋт кълъторїа де 3000 версте кътръ Сонгарай.

Генералꙋл Рꙋсеск Литвинов, кареле аꙋ ꙟсоцит пе кълъторй, комендꙋеще тоатъ линїа хотарꙋлꙋй Кѫргѫꙁїей. ꙟ ачесте локꙋрй прекꙋм ши ꙟ Оринок сѫнт ꙋн фелю де мꙋще нꙋмите мосдите кареле фоарте сꙋпъръ пе оаменй ꙟ кѫт сѫнт небоицй спре асе апъра де дѫнселе аш акопери фаца кꙋ ларве сѣꙋ обръꙁаре цесꙋте де пър де кал. Бъиле дела мꙋнтеле шерпилор дела Рандер ши Сирїановский даꙋ пе ан ꙋн кѫщиг де 40 мїй фꙋнцй арцинт кꙋ аꙋр; де пе мꙋнтеле Ꙋст капътъ чинева чѣ ѫтѫю прибалъ асꙋпра кꙋлмелор Кѫргѫꙁїей. Виꙁита фъкꙋтъ ла хотарꙋл Киней аꙋ ꙋрмат кꙋ маре церемонїе. ꙟноаптѣ спре чинчй авгꙋст ꙟ каре кълъторѣ воїажерїй спре Батїй аꙋ лꙋат ꙟ самъ Д. Хꙋмболд оаре каре сꙋлꙋрй лꙋминоасе ла пол. Пощиле Кинеꙁилор дела Батй сѫнт нꙋмай нище съръчещй поецй сѣꙋ ꙋрте, кѫнд челе де писте дрꙋм а рꙋшилор сѫнт аше де бине ꙁидите ка нище фортеце. Ла пощиле Кинеꙁещй се афла 2 офицерй де бащинъ Кинежй карїй се скимбъ тот ла трїй аней, спре семнꙋл боерїей лор поартъ ла кꙋчꙋлъ ѡ панъ де пъꙋн. Д. Докт. Ѕремберг аꙋ афлат пе хотаръле Киней гропй фоарте ꙟавꙋцнте пентрꙋ кꙋлецериле сале де плѫнте (Ербꙋрй) ши инсекте (мичй вїетъцй).

ЕГИПЕТꙊЛ

Египетꙋл нꙋмит де кътръ Арапй Мисир, де кътръ Копцй Хеми, де кътръ Тꙋрчй Еркаби, се афлъ ꙟн Африка де амѣꙁъ ноапте ꙟтре 22 пѫн ла 32 граде де лъциме спре мѣꙁъ ноапте ши 45 пън ла 52 граде де лꙋнциме спре ръсърит. Съ хотъръще ла мѣꙁъ ноапте кꙋ марѣ медитеранъ, ла ръсърит кꙋ Аравїа ши прин стрѫмтꙋра де пъмѫнт нꙋмитъ ꙟтре марѣ рошїе сѣꙋ аравикъ ши ꙟтре медитеранъ Сꙋец се ꙟпреꙋнъ аичѣ кꙋ Асїа, їаръ кътръ мѣꙁъ ꙁи съ хотъръще кꙋ Нꙋбїа, ши кътръ апꙋс кꙋ Барка ши мареле дешерт сѣꙋ пꙋстїю ал Афричей. Кꙋпринде ꙟ хотаръле сале песте 5000 дꙋпре алцїй пънъ ла 9000 квадрате миле, дин кариле нꙋмай 860 кꙋпринсе ꙟ шесꙋл Нилꙋлꙋй лꙋнг де 125 де миле се пот ара ши сѫмъна, їар лъкꙋиторїй Египетꙋлꙋй се сокотеск афи пъ ла 4 милїоане. Египетꙋл се ꙟпарте де географй ꙟн Египетꙋл де сꙋс нꙋмит Саид, ꙟчел де мижлок нꙋмит Востане, ши ꙟчел де жос нꙋмит Кари, ши кареле їаръш съ ꙟпърцеще ꙟ 12 провинцїй гꙋвернате фїеще каре де кътръ ꙋн Бей кꙋ

принѕѫнд ꙟтотȣл ла 2500 де тѫргȣрй ши сате. Трей ширȣрй де мȣнцй се ꙟтинд прин ачѣстъ царъ; Нилȣл чел вѫнѫт, перѫȣрѣзъ пъмѫнтȣл кȣргѫнд дела мѣѕъзи спре мѣѕъноапте. Ши афаръ де веститȣл ꙟн ꙟвекиме лак нȣмй Мерис, їаръ акȣм Биркет Карȣм адекъ лакȣл лȣй Харон, карелей май де тот секат, съ май афлъ ꙟкъ оаре каре лакȣрй селчїй ши нитроасе. Клима ѥсте фоарте фербинте ши нȣмай ꙟн Египетȣл де џос стѫмпърато. Ѧчесте марй фербинтеле рѫсар кȣ адевърат челе май десфътътоаре пъшȣнй ши ꙟбїелшȣгате родȣрй дин пъмѫнтȣл чел рѫȣрат де ръвърсърилеНилȣлȣй, вѫнтȣл ꙟсъ дела амѣѕъзи нȣмит Самȣм сеȣ Хамсин, карелей чел май фаворитор родирей, ачеста сȣфлѫнд регȣлат прин 50 де ѕиле але Еквинопцїей де примъваръ, кѫндȣй токма ѕїоа кȣ ноаптѣ, иска чȣма ши ѡ мȣлциме де орбичȣнй че сѫнт ꙟсȣшнте боале Египетȣлȣй. Ѧичѣ анȣл аре нȣмай 2 тимпȣрй, де варъ чи съ ꙟчепе дела априлїе ши пѫнъ ла ноемврїе сȣпт ȣн пȣрȣрѣ сенинат черю ши ѕиле калде; ши де примъваръ чи цине дела ноемврїе ши пѫнъ ла мартїе авѫнд нопцй ръкоросе. Ѧфаръ де шесȣл Нилȣлȣй, чѣ май маре парте а церей аре ȣн пъмѫнт стерп акоперит кȣ аринишȣрй сеȣ нъсипетȣрй арѕътоаре. Продȣктȣриле ачестȣй пъмѫнт атѫт дин чѣта минералелор прекȣм: мармȣре, пїетре прецїоасе, кѫт ши дин чѣта плѫнтелор сеȣ а садȣрилор прекȣм: грѫїе, легȣмй, фелюрй де ѥрбȣрй прекȣм нȣфер, ши ȣн сою де папȣръ дин каре фабрика чїй векй хѫртїа нȣмитъ папирȣ, фелюрй де помй їаръ май кȣ самъ пъдȣрй де финичй сеȣ кȣрмале; кȣм ши дин чѣта вїетъцилор прекȣм: бой, кай, кѫмиле, ѻй кодоасъ ши алте вите, асеминѣ фѣръ прекȣм Лей Тигри, Џирафе, Ѧмфивїй прекȣм шерпй Бълаȣрй, Крокодилй, кай сеȣ порчй де апъ, Нхневмон сеȣ гȣѕганй де Египет, карїй мѫнѫнкъ оȣъле ши фикацїй Крокодилȣлȣй, їаръ дин ѕбȣрътоаре стѫрчй ши ачел асъминѣ стѫркȣлȣй ибис карїй се лȣптъ кȣ мȣлцимѣ шерпилор ѕбȣрътори че вин деспре мѣѕъзи ꙟн Египет, асеминѣ гъинй ши алте галицъ де касъ акърора оȣъ съ клоческ аиче мещешȣгит прин кȣптоаре, дин тъстреле пре нȣмителе чете сеȣ ꙟмпърѫцїй аре Египетȣл продȣктȣрй бȣне ши де ацȣнс ꙟкѫт прекȣм ѡ динеоаръ кѫнд се афла Египетȣл провинцїе романъ се нȣмѣ Хабарюл сеȣ грѫнарюл ромей, асеминѣ астъѕй се ꙟдъмънѣѕъ Константинополе ꙟчѣ май маре парте кȣ провиѕїа грѫȣлȣй венит де аколе.

Гинтеле че лъкȣеск акȣм ачест пъмѫнт сѫнт Копцй стрънепоцїй ачелор векй Египтенй дин карїй де абїе аȣ рѫмас пѫнъ астъѕй ла 30 мїй фамилїй; Ѧрапїй карїй сѫнт чїй май мȣлцй ла нȣмър ши съ ꙟпарт ꙟ фелачй адекъ плȣгарй, ши ꙟ бедȣинй адекъ пъсторй; тȣрчїй, нацїа доминитоаре ши Мамелȣчїй; афаръ де ачѣщїе май сѫнт пин ораше жидовй, Гречй, ши Ѧрменй. Египтѣнȣл аре трȣпȣ де конститȣцїе таре, вѫпсеоа фецїй мȣръ галбѫнъ, симцире дескисъ, инимъ бȣнъ кȣмпътат, религїос, сȣперстицїос ши кȣ бȣне талентȣрй. Лимба църей ѥсте арабика. Ѧгрикȣлтȣра (лȣкрарѣ де пъмѫнт) ꙟдȣстрїа лȣкрарѣ манифатȣрилор, ши комерцȣл ꙟфлореще ꙟпърциле ачесте, челе май бȣне лиманȣрй сѫнт чел дела Ѧлеѯандрїа, Дамїете ши Сȣец. Негоцȣл пе ȣскат се поартъ кȣ караванеле май кȣ самъ ꙟ Сирїа, ꙟн Ѧравїа, ши ꙟн Ѧфрика де апȣс. Ꙟ Каиро, капиталїа церей, лъкȣеще крещинȣл Патрїарх ал Ѧлеѯандрїей, аколе се афлъ ѡ академїе ȣнде съ ꙟвацъ щїинцъле ши фȣрмоасъле мъестрїй, асеминѣ май мȣлте схоале милитърещй, филологиче, нафтиче ши меркантиле сеȣ де негȣциторїе.

ваȣрма

Ѡбсервацїй метеорологиче.

Ѕїоа	Ѡбсервацїей	Калдомесор	Греомесор	Старѣ аерȣлȣй
13	Ноемврїе диминѣца ла 8 ч	+ 3	28 9	нȣор

Ла 15 Ноемврїе Соареле рѫсаре ла 3 ч. 12 м Ѧмѣѕъ ѕи вине ла 7 ч. 36 м